

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

RATTEWIT

toneelspel

door

Arnon Grunberg

Toneelfonds J. Janssens – Antwerpen
1999
Nr.2589

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste DRIE tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

Toneelfonds J. Janssens bvba
Te Boelaerlei 107
2140 Borgerhout Antwerpen

Bij aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een formulier "aanvraag tot opvoering". Op dit formulier moet men plaats en datum(s) van opvoering invullen; het moet minstens vier weken voor de opvoering(en) naar Toneelfonds J. Janssens bvba worden gestuurd.

Enkele dagen voor de opvoeringen ontvangt u dan van hen de factuur voor te betalen auteursrechten

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gekopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot: International Theatre Bookshop-Amsterdam

TARIEFCODE A1

© 1999 Toneelfonds J. Janssens/Arnon Grunberg

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

MICHAEL

JACOB

HANNA

1.

(Michael)

MICHAEL: Maar dit zijn kleine pannenkoekjes zei ik. Toen werd die man erbij gehaald en die zei. Ik maak al tien jaar cannelloni en ik heb nog nooit een klacht gehad. Ik zei. Geef me maar wat te drinken, maar maak een beetje voort want straks komt die vrouw die altijd sherry drinkt en haar gezicht lijkt op een geverfde krant. Dat is dan beter dan jouw gezicht. Zei die man.

Het was weer een ouderwetse toestand. Hij keek me weer lekker vuil aan en als mensen me zo aankijken ga ik me echt een dweil voelen. En ik voelde me toch al een dweil die avond. Ik voelde me al een paar dagen een dweil. Daarom ben ik maar weer naar buiten gegaan. Ik had zin in een kroket. En volgens mij was ik de eerste klant die avond want hij ging nogal woest aan die frituurmachine sleutelen. Eerst met een schroevendraaier en later met een nijptang. Ik wilde ergens douchen. Ik wilde gewoon ergens douchen.

Waar ligt mijn vader zei ik. Maar die man wist het niet. En die andere man zei. Ja ik weet het alweer helemaal achteraan en dan naar links. En toen ging ik daar staan. Maar na vijf minuten kwam die jongen met dat gladde bruine haar en hij zei. Hier ligt mijn zus. Wat doe je hier. Kan je niet lezen zei die. Nee zei ik, die letters kan ik niet lezen. Toen liep ik terug. Toen zei die bewaker. Ja we weten het alweer. Er is nog geen steen alleen een vlaggetje. En we kunnen de computer niet in en daarom kunnen we hem niet vinden. En we kunnen moeilijk alle vlaggetjes aflopen want het wemelt hier van de vlaggetjes. Kijk zelf maar.

Die bewaker zei. Jij moet naar bed. Ik zei. Daar kom ik net vandaan. Toch moet je naar bed. Zei die en zijn hond begon te blaffen.

Mijn moeder hield niet van honden. Mijn moeder zei. Jullie zijn honden. Maar mijn vader zei. Je moeder is een hond. Want ze slaapt op de grond. Maar ik durfde niet te slapen. Ik dacht. Ik moet wakker blijven. Ik moet wakker blijven. Anders gebeurt er iets vreselijks. Toen kwam die dokter.

Hij zat tegenover me en hij zei niets. Zo ging het twee keer per week. Maar ik zei ook niets. Dat mochten ze willen dat ik zo'n beetje alles aan die dokter ging vertellen. En zo ging het maanden. Ik werd er helemaal gek van. En na een tijd zei ik. Waarom zegt u niets. Toen zei die. Zolang jij niets zegt, zeg ik ook niets. En altijd als ik binnenkwam pakte hij snel een pak papieren zakdoekjes. Alsof een van ons ieder moment in snikken uit kon barsten. Ik zou me nog liever ophangen dan bij zo'n dokter in snikken uit te barsten. Maar volgens mij wilde die niets liever dan dat iedereen bij hem in snikken uitbarstte. Maar dat plezier heb ik hem dus niet gegund.

Je moet eens naar je gezicht kijken zei die lange, want daar is iets gekks mee aan de hand.

Ga niet op die tas zitten.

Nee dank je.

(Michael en Jacob)

JACOB: Waarom niet.

MICHAEL: Jezus.

JACOB: Ik vind dat altijd extra feestelijk. Sigaretje. Wodkatje.

MICHAEL: Vind je dat ik vreemd ruik. Hier zo. Ruikt het daar vies.

JACOB: Hoezo. Wat moet ik daar ruiken.

MICHAEL: Ik ben een genie. Jezus man ik ben een of ander genie. Ik zei. Ik sta niet op want ik ben verdomme een wereldtalent. Want als ik opstond zou ik echt ontzettend zijn gaan kotsen. Maar weet je, er kwam helemaal geen eten uit. Er kwam echt totaal geen eten uit, maar ik heb toch maar mijn schoenen uitgedaan. Ik weet echt niet meer wanneer ik voor het laatst heb gegeten. Ik weet het echt niet meer.

JACOB: Kwam er helemaal geen eten uit. Ook niet een klein beetje. Dat is nogal vreemd. Bij mij komt er altijd nog wel wat aan eten uit. Ben jij ziek of zo.

MICHAEL: Ik heb ook nog blokfluitles gehad. Ik wil echt over alles met je praten maar niet over blokfluitles. Heb je kauwgum.

JACOB: Ze hebben me verteld dat je maag een soort dweil is. En als die wordt uitgewrongen en er zit niets meer in. Daar moet je voor oppassen jongen.

MICHAEL: Ik bedoel dat je bent uitgenodigd bij iemand om te eten en dat je een enorme worst voorgezet krijgt die echt niet te eten is. Maar ze is wel heel lief dus je zit maar aan die worst te kauwen en je zegt dat je een langzame eter bent. Maar het is niet te doen, het is gewoon niet te doen.

Ik zit weer te ouwehoeren hè, ik zit weer verschrikkelijk te ouwehoeren. Dat moet je gewoon zeggen hoor. Ik ben een van die mensen die binnenkort door de paus wordt ontvangen.

JACOB: Gaat het wat beter jongen.

MICHAEL: Jezus dat vraagt bijna iedereen aan me.

JACOB: Het is goed dat je hier zit. Het is heel goed dat je hier zit. Want toen ik jou daar gisteravond achterliet. Dacht ik. Die zie ik niet meer. Die zie ik nooit meer. Ik dacht. Die jongen moet geen gekkigheid doen. Maar dat dacht ik gisteravond. En toen had ik nog niet dat geluid gehoord. Dat geluid dat je hoort als je 's nachts over de lege straten loopt. En 's ochtends kwamen er eindelijk wat mensen. Maar ze zeiden. Het is te heet om te praten. Loop door zeiden ze. Want het is te heet om te blijven staan. Maar wat weten ze van de hitte. Wat weet ik van de hitte. Van dat vuur waar ze je uiteindelijk in zullen gooien. En dat ze dan door een raampje naar je zullen kijken. Maar ik wil niet dat ze door een raampje naar me kijken. Snap je dat jongen. En ik dacht het gaat niet goed met die jongen. Het gaat niet goed met hem. En ik herinnerde me hoe je met die rozenverkoper aan het praten was en dat je zei. Ik wil ze allemaal, krijg ik dan korting. En die man zei. Je kan ze allemaal krijgen maar zonder korting.

Maar je had geen cent te makken jongen. Geen cent. En ik dacht aan die kelders waar die vrouwen van die mannen die rozen in zitten te pakken. En ik dacht aan die mannen die 's avonds op pad gaan, die elke avond op pad gaan. Met die rozen. En ik dacht.

Misschien zou ik dat ook moeten doen. Drinken en rozen.

verkopen. Drinken en rozen verkopen. Daar moet je niet om lachen jongen. En ik dacht aan die vrouw die had gezegd. Ik wil die rozen niet, ik wil jou. En ik dacht eraan dat ze haar later op de avond zo'n beetje in het water hadden gegooid. En ik dacht aan mijn eigen vrouw.

En toen ze merkten dat je geen cent meer had wilden ze je te grazen nemen. Maar ik zei. Deze is nog jong. Er zijn anderen die jullie te grazen kunnen nemen. Maar die man zei. We nemen deze te grazen anders neemt ie ons te grazen. Jij hoeft niet te werken voor je geld. Maar wij moeten werken voor ons geld. Maar ik zei. Ik betaal wel voor hem. En toen hebben ze die andere te grazen genomen. Ik kende dat gezicht van je jongen. Daarom wilde ik niet dat ze je te grazen namen. Want ik kende dat gezicht van je. Ik had de hele avond naar dat gezicht van je zitten kijken. En later liep ik daar zoals een mens maar kan lopen. Zoals iemand loopt die denkt ik moet niet stoppen met lopen. En ik ging dat gebouw binnen en ook daar was het te heet. Jij bent nooit in dat soort gebouwen geweest. Dat kon ik aan je gezicht zien. Daarom heb ik er naar zitten kijken. En in dat gebouw keek ze me aan. Ze keek me alleen maar zo'n beetje aan. En daarna ging ik naar die telefooncel en ik probeerde mijn vriendin te bellen maar ze was natuurlijk niet thuis of ze sliep nog. En ik stond daar maar en ik las. Bel Marianne. Bel Marianne. En ik moest weer aan je denken jongen. En ik kon er maar niet over ophouden te denken. En daarna ging ik naar dat kraampje en daar at ik aardappelsalade en een worstje. En ik dronk een biertje. Maar op mijn leeftijd eet je 's ochtends vroeg geen aardappelsalade en een worstje.

MICHAEL: Mijn moeder had allemaal dure blokfluiten voor me gekocht. Echt verschrikkelijk duur. Ik werd er gewoon verdrietig van. En op een gegeven moment was er een uitvoering in de Bachzaal maar ik moest alleen maar doen alsof ik speelde. En na afloop nam het meisje dat naast me zat me mee naar de meisjes-WC en daar begon ze in mijn gezicht te spugen. Echt verschrikkelijk in mijn gezicht te spugen. Ik wist echt niet wat ik ervan moest denken. En mijn moeder maar overal zoeken.

JACOB: Toen ging ik de stationsrestauratie binnen en die man zei dat ik wat moest bestellen. Ik nam een ijsje. Een oud ijsje was dat. Een verdomd oud ijsje. En ik zat daar zo'n beetje te kijken en te wachten. En naast de cornetto hing een foto van een vrouw. En daaronder stond. Bedankt voor de vele reacties bij het overlijden van mijn vrouw. Van wie is die tas.

MICHAEL: Ja die is van mij. Weet je wat cannelloni is.

JACOB: Daar is het nu te heet voor. Wil je wat van me drinken.

MICHAEL: Weet je niet wat cannelloni is.

JACOB: Wil je wat van me drinken.

MICHAEL: Wodka zonder ijs. In een klein glaasje.

JACOB: Het is nog vroeg.

MICHAEL: Ja het is nog vroeg.

JACOB: Maar het is nu al warm.

MICHAEL: Als ik grapefruit eet hè of zo dan besterf ik het.

Mijn hele tandvlees ligt open. Ook als ik een tomaat eet.

Het ligt echt allemaal open.

JACOB: Wat. Wat ligt open.

MICHAEL: Mijn tandvlees. Ik durf niet meer te poetsen zo'n

pijn doet het.

JACOB: Dat had ik ook een tijd maar dat gaat vanzelf over.

MICHAEL: Jij hebt geen tanden meer. Ik bedoel geen echte.

JACOB: Wat bedoel je daarmee.

MICHAEL: Nou gewoon.

JACOB: Dit zijn mijn eigen tanden hoor. Dit zijn allemaal mijn eigen tanden.

MICHAEL: Mijn vader had ook geen tanden meer. Ik heb mijn vader alleen maar zonder tanden gekend.

JACOB: Bedoel je dat er iets mee is of zo.

MICHAEL: Waarmee.

JACOB: Met mijn tanden. Ik moet nog allemaal mensen bezoeken vandaag.

MICHAEL: Volgens mij heb jij gevochten.

JACOB: Je moet met een beetje respect over je ouders praten.

Ja dat moet je doen want straks kan het niet meer en dan heb je je hele leven spijt. Houd je meer van jong of houd je meer van oud.

MICHAEL: Volgens mij ben je aangeschoten.

JACOB: Ik ben alleen maar te verdragen als ik aangeschoten ben.

MICHAEL: Nee ik houd wel van jong geloof ik. Jezus ik weet het niet. Ik bedoel als je een keer met een meisje gaat chinezen en daarna nog een keer en bij het dessert wordt er aan je gefrunnikt daar word ik nerveus van. Daar word ik gewoon bloednerveus van.

JACOB: Ik houd er meer van als ze wat ouder zijn. Als ze doortrapper zijn. Ja voor mij moeten ze doortrapper zijn.

Ook niet zo mooi eerder lelijk. Kan je hier ook lunchen.

MICHAEL: Ik geloof het wel. Maar 't is bocht.

JACOB: Dan sturen we het terug naar de keuken.

MICHAEL: Als je een beetje een gevoelige maag hebt zou ik in ieder geval de kreeftgarnalen laten staan. Je weet het nooit met de kreeftgarnalen. Zeker met dit weer. Als mijn moeder ziet dat ik kreeftgarnalen eet dan besterft ze het. Ik zweer het je. Ze besterft het ter plekke. Zeker vandaag.

JACOB: Waarom lach je.

MICHAEL: Ik heb gewoon heel weinig geslapen.

JACOB: Net zoals ik.

MICHAEL: Maar dat je gewoon iemand tegen een muur zet en een kwartier lang onder gaat spugen. Echt helemaal onder. Dat begrijp ik niet. Ik had een hekel aan uitvoeringen in die Bachzaal. Aan die hele muziekschool trouwens. Laten we het niet over de muziekschool hebben.

JACOB: Luister. Ik heet Jacob.

MICHAEL: En dat heeft ze me daarna nog een paar keer geflikt. Tot ik haar een keer een verschrikkelijke oorvijg heb gegeven. Midden in de Bachzaal. Vlak voor een uitvoering. En ze zat helemaal vooraan. Wat was dat een uitslover. Dat kind.

JACOB: Ik heet Jacob.

MICHAEL: Maar haar ouders waren ook van die uitslovers.

JACOB: Jacob. Vroeger rooie Jacob. Vanwege mijn haren. Later noemden ze me Ginger Cobi. Ik was Ginger Cobi. Maar ze hebben me te pakken genomen. En toen ik jou daar zag gisteravond wist ik. Dat is er één die nog niet weet dat ze hem te pakken zullen nemen. Weet je dat mijn vader kleermaker was. En als er dan iemand binnenkwam met een versleten pak maat achtenveertig. Dan zei die. Daar maken we nog iets moois van maatje vierenveertig.

En dat deed ie. Want daar was ie een kunstenaar in jongen. En als we soep aten zei mijn vader altijd. Het vlees moeten jullie je er maar bij voorstellen, want we hebben onze hersens van god gekregen om ons dingen voor te stellen. Maar we aten altijd soep. En als hij dat had gezegd zei hij. Rattewit. En dan vielen we aan. Op het eten. En als je ooit in café 't Museum bent moet je maar vragen naar Ginger Cobi. Ik ben getrouwd geweest met zo'n beetje de mooiste vrouw die je je kan voorstellen. Maar in een paar uur kan je alles kwijtraken. Dat weet je nog niet omdat je daar nog nooit over hebt hoeven na te denken. En toen zaten we in dat pension. En ik zat de hele nacht op de WC en het kwam uit mijn neus en uit mijn darmen en mijn mond. En de volgende nacht ging het net zo. En de nacht daarop ook. Mijn vrouw werd er na een paar maanden helemaal gek van en toen is ze naar haar ouders gegaan en daarna heb ik haar een paar jaar niet meer gezien. En ze wilden mijn verhalen niet meer horen want van verhalen krijg je dorst en als je dorst hebt moet je drinken en om te drinken heb je geld nodig. En als je eenmaal aan geld begint te denken houd je niet meer op. Dan zie je overal geld. In iedere straattegel, in iedere winkelruit, in iedere vrouw. En ik zag al die verrekte gezichten en ik dacht. Ik wil jullie een poot uitdraaien, jullie allemaal. Maar het probleem is dat moet je niet denken. Dat moet je doen. Als je het denkt ben je al te laat. Je moet ze laten creperen, je moet ze hun eigen stront laten opeten. En mijn vrouw zei. Je bent een fantast Ginger Cobi. Een grote fantast. Een niemand ben je. En toen ik je daar vannacht zo zag staan, toen ik je hoorde praten met die rozenverkoper. Je moet

me geloven. Ik ben niet een van die mannen die daar de hele nacht aan de bar hangen. Ik ben Ginger Cobi. Je moet me Ginger noemen en me geloven dat ik geen smeerlap ben zoals al die andere smeerlappen, noem me Ginger. Laten we wat drinken.

MICHAEL: Ginger.

JACOB: Ja Ginger.

MICHAEL: Dat vind ik wel een mooie naam. In ieder geval beter dan Jacob. Als ik Jacob heette zou ik ook iets anders bedenken.

JACOB: Precies.

MICHAEL: Maar na een tijd zei ze. Waarom drink je zoveel. En toen zei ik maar gewoon dat ik het allemaal niet op kon eten, dat het gewoon te veel was, zo'n hele worst. En toen zei ze. Weet je nog dat ik me bij jou in de tuin moest verstoppen. Want ze moest zich altijd in de tuin verstoppen en dan wachtte ik tot mijn moeder wegging maar soms kwam mijn moeder plotseling weer terug. En ik werd daar zo nerveus van dat ik de hele tijd riep. Ik hoor iets. Ik hoor iets. Je moet weer naar de tuin. Maar het was hartje winter en op een gegeven moment had ze er echt helemaal genoeg van en toen stond ze niet meer in de tuin. Toen was ze over het hek geklommen.

JACOB: Als er eenmaal één is die je niet gelooft dan komt er een tweede en dan een derde en tenslotte zijn ze het allemaal. En dan besta je nog alleen maar in je hoofd. En ze geloofde me zelfs niet toen ik moest zweren en de toiletjuffrouw geloofde me niet en mijn advocaat interesseerde het evenmin. En het laatste wat ie zei was. Keep smiling. Keep smiling dat zei die.

MICHAEL: Je moet hier in ieder geval geen stokbroodjes eten want die smaken alsof ze de hele nacht in de regen hebben gelegen. Daar word ik dus niet goed van. Maar wat ik eigenlijk nog veel erger vind is dat ze het onbeschoft voor je neerzetten. Zo'n beetje laten vallen weet je wel. Of wegtrekken als je nog aan het eten bent. Dat vind ik eigenlijk nog veel erger.

JACOB: Geloof je me.

MICHAEL: Ja ik geloof je.

JACOB: Mijn moeder geloofde me ook niet meer. Helemaal niet meer.

MICHAEL: Ik heb over je gedroomd weet je dat.

JACOB: Dat was geen droom.

MICHAEL: In mijn droom sloeg je op tafel en je riep. Geef me er nog eentje zodat ik weer een beetje mens word.

JACOB: Ja dat roep ik altijd. Wat heb je eigenlijk met die rozen gedaan.

MICHAEL: Welke rozen.

JACOB: Die rozen die ik voor je betaald heb.

MICHAEL: Ik weet het niet. Ik weet het echt niet meer. Ik weet helemaal niets meer van die rozen. Je kan me wel van alles vertellen.

JACOB: Het is nogal lullig.

MICHAEL: Ja. Wat.

JACOB: Je zult ze vast wel ergens hebben laten liggen. Ergens in een WC of zo. Het waren er een stuk of vijftig.

MICHAEL: Ik weet het niet. Het ging me ook niet echt goed. Het ging behoorlijk slecht met me.

JACOB: Dat zag ik ja. Doe je dat wel vaker, zo'n nacht -

MICHAEL: Ik heb meer nachten doorgezopen dan jij vrouwen

in je leven hebt gehad.

JACOB: Ken je dat liedje van Bob Dylan.

MICHAEL: Oh nee hè.

JACOB: Wat.

MICHAEL: Nu ga je zeker twee uur lang met me over Bob Dylan praten.

JACOB: Mijn moeder geloofde me niet meer. Ze geloofde helemaal niemand meer. Ze was helemaal van de wereld. Echt helemaal van de wereld.

MICHAEL: Net als die blokfluitleraar die praatte ook altijd over Bob Dylan. Als ie niet over zijn vrouw praatte, praatte die wel over Bob Dylan. Die man had echt helemaal niets anders om over te praten.

JACOB: Ik ben toen een tijd naar mijn ouders gegaan maar mijn vader was opgehouden met werken omdat zijn handen te veel trilden. Zoals die z'n handen trilden. Als ie een bord soep at en de lepel was bij zijn mond, zat er helemaal niets meer op die lepel.

MICHAEL: Ik vind het vervelend voor je dat ik niet meer weet wat ik met die rozen heb gedaan. Ik vind het echt vervelend voor je.

JACOB: Ze waren toch half verlept.

MICHAEL: Ik zit in een hotel. In een verschrikkelijk hotel. Maar ik wilde niet in een hotel met mijn moeder. Mijn moeder zit trouwens ook in een verschrikkelijk hotel. Maar weet je, mijn moeder neemt alles mee van het ontbijt. Daarom wilde ik niet met haar in een hotel want ze neemt echt alles mee. Ik bedoel jam en boter en kaas en ei, echt alles. Daar word ik nerveus van. Als ik al dat eten in die tas zie verdwijnen. Ik word er gewoon neerslachtig van.